

**JER
NISTE ČULI
SVE!**

Zf ZAGREBAČKA
FILHARMONIJA

PETAK / 29.3.2019.
KONCERTNA DVORANA LISINSKI

ANDREW LITTON dirigent
WILLIAM WOLFRAM klavir

WEBER / LISZT / STRAUSS

CRVENI CIKLUS

JER NISTE ČULI SVE!

CRVENI CIKLUS

ZAGREBAČKA FILHARMONIJA

ANDREW LITTON dirigent

WILLIAM WOLFRAM klavir

CARL MARIA VON WEBER

EURYANTHE, uvertira

9'

FRANZ LISZT

2. KONCERT ZA KLAVIR I

ORKESTAR u A-duru

22'

* * *

RICHARD STRAUSS

ŽIVOT JUNAKA, simfonijska pjesma, op. 40

47'

Junak

Junakovi protivnici

Junakova suputnica

Bojno polje

Junakova djela u miru

Junakov odlazak s ovoga svijeta

ANDREW LITTON dirigent

Andrew Litton glazbeni je ravnatelj Newyorškoga baleta s kojim je nedavno produžio ugovor do 2022. godine. Uz to, glavni je gostujući dirigent Singapurskog simfonijskog orkestra, počasni dirigent Simfoničara iz Bournemoutha te počasni šef dirigent Bergenske filharmonije. Pod njegovim vodstvom, Bergenska filharmonija stekla je međunarodno priznanje ponajviše zahvaljujući brojnim snimkama i turnejama, uključujući premijerna gostovanja na BBC Proms u Londonu i u Concertgebouwu u Amsterdamu, kao i nastupe u bečkom Musikverein, Berlinskoj filharmoniji i newyorškom Carnegie Hallu. Za svoj rad s ovim orkestrom, norveški kralj Harald V. odlikovao ga je Norveškim kraljevskim odlikovanjem za zasluge.

Bio je prvi dirigent Simfoničara iz Bournemoutha od 1988. do 1994., kada je orkestar prvi put uopće održao američku turneju, te se istaknuo s čak 14 studijskih snimaka, osvojivši *Grammy* za snimku Waltonove *Baltazarove gozbe*. Kao glazbeni ravnatelj Simfoničara iz Dallasa od 1994. do 2006. osobno je birao glazbenike angažiravši više od trećine današnjeg orkestra. Poveo je orkestar na tri velike europske turneje, nastupio četiri puta u Carnegie Hallu te kreirao dječje televizijske serije koje su se emitirale na nacionalnoj razini i ušle u školski kurikulum. Također, bio je zaslužan za čak 28 studijskih snimaka. Redovito održava gostujuće nastupe s vodećim svjetskim orkestrima i opernim ansablama, a njegova bogata karijera uključuje i više od 130 snimki, za što je nagrađen

najuglednijim nagradama i počastima poput američkog *Grammyja*, francuske nagrade *Diapason d'Or* i dr.

Osim što će voditi preko 30 izvedbi Newyorškog baleta, ove sezone vraća se u Singapurski simfonijski orkestar, Simfonijski orkestar grada Tokija, Bergensku filharmoniju, Ulsterski orkestar, Nacionalni tajvanski simfonijski orkestar, Simfonijski orkestar Galicije i Simfonijski orkestar iz Utaha. Također, debitirat će u Norveškoj operi i baletu, gdje će voditi novu produkciju *Žar ptice* i *Posvećenja proljeća* Igora Stravinskog.

Kao strastveni operni dirigent s izraženim smislom za kazalište, ravnao je značajnim opernim kućama diljem svijeta, kao što su Metropolitan, Kraljevska opera u Covent Gardenu, Australaska opera i Njemačka opera u Berlinu. U Norveškoj je bio ključan za osnivanje Bergenske nacionalne opere, gdje je ravnao brojnim hvaljenim izvedbama.

Za rad s Newyorškim baletom primio je pohvale kritičara, plesača i publike, posebno unaprijedivši rad baletnog orkestra. Zanimanje za baletnu umjetnost pokazao je još za studija na Juilliardu, kada je kao prateći pijanist surađivao s Rudolfom Nurejevim, Natalijom Makarovom i Cynthiom Gregory. Kao etablirani pijanist, često je nastupa solistički, ali i dirigirajući s klavira, kao što je to nedavno učinio u izvedbi Beethovenova Trostrukog koncerta u Singapuru.

Kao priznati stručnjak za Georgea Gershwinu, izvodio je i snimao skladateljeva djela i kao pijanist i kao dirigent, a savjetnik je pri Gershwinovu arhivu Sveučilišta Michigan. Nakon ravnanja premijerom *Porgy i Bess* u Covent Gardenu, priredio je vlastitu koncertnu suitu s glazbom iz toga djela, koja se danas izvodi diljem svijeta. Godine 2014. izdao je prvi solo-pijanistički album, *A Tribute to Oscar Peterson*, svjedočanstvo njegove strasti prema jazzu. Njegova snimka Rahmanjinovljeva Klavirskog koncerta uz Orkestar iz Dallasa pod vodstvom Stephena Hougha, drži se jednom od najboljih snimki nakon one samog Rahmanjinova, što je potvrdila i nagrada *Classical Brits/BBC Critics Award*.

Rođen u New Yorku, završio je Fieldston School, a na Juilliardu magistrirao klavir i dirigiranje. Radio je kao asistent dirigenta u milanskoj Scali i Nacionalnom simfonijskom orkestru pod Mstislavom Rostropovičem. Uz spomenuto norveško odlikovanje, primio je i Sanfordovu medalju Sveučilišta Yale, Medalju Elgarova društva te počasni doktoretat Sveučilišta Bournemouth.

WILLIAM WOLFRAM klavir

Američki pijanist **William Wolfram** dobitnik je srebrne medalje na cijenjenim klavirskim natjecanjima *William Kapell* i *Naumburg International*, kao i brončane medalje s prestižnoga pijanističkog natjecanja *Čajkovski* u Moskvi.

Nastupao je s nekima od najvećih svjetskih orkestrara, razvivši izvanrednu reputaciju koncertnog umjetnika velike raznovrsnosti, bilo kao solist, umjetnički pratitelj ili komorni glazbenik. U svim tim žanrovima iznimno je tražen zbog velike posvećenosti glazbi Franza Liszta te Ludwiga van Beethovena, a slovi i za jednog od najvećih promotora američkih skladatelja 20. stoljeća.

Debijem u suradnji sa Simfoničarima Pittsburgha pod ravanjem Leonarda Slatkina Wolfram je započeo bogatu karijeru koja uključuje veliki broj nastupa i dugogodišnjih bliskih suradnji s brojnim američkim

dirigentima i orkestrima. Suradivao je s impresivnim brojem međunarodno priznatih dirigenata, među kojima su Osmo Vänskä, Andrew Litton, Jerzy Semkow, Mark Wigglesworth, Jeffrey Tate, Vladimir Spivakov, Michael Christie, Gerard Schwarz, Carlos Miguel Prieto, James Judd, Stefan Sanderling, James Paul, Hans Vonk, Joseph Silverstein, Jens Nygaard, Vasilij Petrenko i mnogi drugi.

Bilježi uspješne nastupe i sa Simfonijskim orkestrom BBC-a iz Londona, Simfonijskim orkestrom Birminghama, Kraljevskim škotskim nacionalnim orkestrom, Simfonijskim orkestrom RTE-a iz Dublina, Nacionalnim orkestrom BBC-a u Walesu, Bergenskom filharmonijom, Beethovenhalle-orkestrom iz Bonna, Gradskim simfonijskim orkestrom Tokija te mnogim drugim.

Nastupao je i kao gostujući umjetnik na koncertima istaknutih baletnih trupa poput ansambla *American Ballet Theatre*, Pittsburškog baleta, Gradskog baleta Miamijsa, Baleta Sjeverne Karoline i Bostonskog baleta, suradjujući s uglednim koreografima uključujući Jiříja Kyliána, Edwarda Villellu, Roberta Weissa i Agnes DeMille.

Za diskografsku kuću *Naxos* snimio je četiri izdanja s opernim transkripcijama Franza Liszta, a usto i dva albuma komorne glazbe u suradnji s violinistom Philippeom Quintom (glazba Miklosa Rosze i Johna Corigliana). Za istog izdavača snimio je glazbu za klavir i orkestar Earla Kima uz Simfonijski orkestar RTE-a. Za diskografsku kuću *Albany* objavio je klavirske koncerte Edwarda Collinsa s Marin Alsop i Kraljevski škotski nacionalni orkestar.

Na pedagoškom planu, svakako valja izdvojiti Wolframov dugogodišnji rad u profesorskom zboru Uskršnjeg glazbenog festivala u Sjevernoj Karolini te mjesto redovnog gostujućeg profesora na Glazbenom festivalu Koledža u Colorado Springsu.

JER NISTE ČULI SVE!

CARL MARIA VON WEBER

EURYANTHE, uvertira

Carl Maria von Weber (1786. - 1826.) bio je njemački skladatelj, dirigent, pijanist i pisac o glazbi. Jedan je od najvažnijih kreatora njemačkog romantičkog izraza te ga se smatra ocem njemačke nacionalne opere. Njegova djela imala su važan utjecaj na skladatelje Frédéric Chopina, Franza Liszta i Felixa Mendelssohna. Proslavio se i kao pijanistički virtuoz na turnejama po Njemačkoj i Švicarskoj. Zanimljivo je da je velika većina onoga što je skladao za klavir gotovo u potpunosti nestala s pozornica. Razlog tome leži u njegovim iznimno velikim šakama, pa mnogi današnji pijanisti nemaju fizičke predispozicije za izvedbu njegovih klavirskih djela.

Singspiel Euryanthe premijerno je predstavljen 25. listopada 1823. u Beču, a iako je ta izvedba dočekana entuzijastično, na koncu ni publika ni kritika nisu bili oduševljeni pa djelo nije doživjelo više od 20 izvedbi. Glavni razlog tome bio je slabašan libreto

koji je napisala Helmina von Chézy (koja je svojim lošim tekstom zaslužna i za propast Rosamunde, kazališnog komada za koji je glazbu skladao *Franz Schubert*).

Iako se Weber u Njemačkoj proslavio *Strijelcem vilenjakom*, mnogi važni kompozitori i glazbenici toga doba, među njima Wagner i Schumann, smatrali su da je *Euryanthe* kvalitetnije ostvarenje. *Singspiel* je vremenom potpuno nestao s pozornica, no uvertira je odoljela vremenu i još uvijek se često izvodi kao važan primjer ranog njemačkog romantizma.

FRANZ LISZT

2. KONCERT ZA KLAVIR I ORKESTAR u A-duru

Drugi klavirski koncert **Franz Liszt** (1811. - 1886.) započeo je 1839. - u doba dok je još uvijek vladao Europom kao pijanist-virtuoz. Zaključio ga je desetljeće kasnije, koju godinu nakon što je odlučio burni život putujućeg virtuozu zamijeniti karijerom skladatelja i dirigenta s mjestom boravka u Weimaru.

Nadovezujući se na Prvi, u Drugom koncertu nastavio je istraživati ideju velike prokomponirane forme bez stanki između stavaka. Pritom su oba koncerta i dalje krajnje tehnički zahtjevna, no dok je Prvi puno otvorenije virtuozan, Drugi je u osnovi prije svega poetičan.

Liszt je skladbu izvorno naslovio "concerto symphonique", želeći na taj način istaknuti specifičnu narav svojega ostvarenja; naziv je preuzeo od prijatelja, skladatelja i pijanista Henryja Litolffa, koji je u vlastitom opusu istraživao nova rješenja na području koncertantnog žanra. Pa iako se naposljetku vratio standardnoj oznaci, Alfred Brendel u poznatom eseju *Neshvaćeni Liszt* upozorava da djela poput Sonate i klavirskih koncerata nisu "kolaži", nego pravi "simfonijski organizmi". Liszt je jedan od najrevolucionarnijih skladatelja u povijesti glazbe, zaključuje poznati pijanist, a zadatak današnjih interpreata je "dokazati tu činjenicu".

Djelo je prema samom Lisztu zaključeno 1849., no skladatelj se nije žurio da ga predstavi javnosti. Praizvedba se stoga odigrala tek 7. siječnja 1857. u Weimaru, s Lisztom za dirigentskim pultom i Hansom Bronsartom von Schellendorffom, posvećenikom djela i Lisztovim učenikom, za klavirom.

RICHARD STRAUSS

ŽIVOT JUNAKA, simfonijska pjesma, op. 40

Simfonijsku pjesmu *Život junaka* **Richard Strauss** (1864. - 1949.) napisana je 1898., u godinu u kojoj je navršio 34. rođendan. Nadahnut Beethovenovom *Eroicom*, ali i zaboravom koji se u to doba nadvio nad to remekdjelo, Strauss je odlučio napisati vlastito "herojsko" ostvarenje: "... doduše bez posmrtnog koračnice, ali također u Es-duru, s puno rogova koji su bili i bit će simbol junaštva".

Iako to nije bila posljednja među njegovim simfonijskim poemama, bila je završna u fantastičnom nizu ostvarenja koji je inicirao deset godina ranije *Don Juanom*, a koja su Richarda Straussa ustoličila na mjestu neprikosnovenog autoriteta kada je riječ o simfonijskoj glazbi. Partituru je Strauss posvetio Willemu Mengelbergu i *Concertgebouw*-orkestru iz Amsterdama, ali je praizvedbom odlučio ravnati sam, 3. ožujka 1899. u Frankfurtu.

Neposredno pred to inicijalno predstavljanje, u medijima se povela dinamična rasprava o junaku iz naslova djela. Svi su pokušavali odgonetnuti tko je junak kojega će Strauss ovjekovječiti u njemu. Iako je ocu pisao kako djelo do stanovite mjere govori o njemu samom, u javnosti je izjavio da se ne radi niti o jednom specifičnom stvarnom ili izmišljenom junaku te da djelo nema izvanjskoga poticaja ili programa, već da slavi općeniti ideal heroizma.

No, kritika je nakon premijere zaključila da je junak iz naslova nitko drugi doli - Strauss. Osim što u samoj skladbi ima više od 30 citata iz ranijih Straussovih djela koji tvrdoglavo upućuju na njihova autora, to što je odabrao sam ravhati praizvedbom - umjesto da to prepusti dirigentu kojemu je djelo posvetio, kritičarima je bio završni dokaz da se radi o ostvarenju koje zapravo veliča vlastitog autora.

U svakom slučaju, *Život junaka*, danas gledano, predstavlja novi iskorak u istraživanju mogućnosti suvremenog simfonijskog orkestra i u tom pogledu predstavlja jedan od kamena temeljaca u razvoju simfonijske glazbe. Oblikovano je u šest međusobno povezanih cjelina, a svaka od njih nosi i naslov: *Junak*, *Junakovi protivnici*, *Junakova sputnica*, *Bojno polje*, *Junakova djela u miru* te *Junakov odlazak s ovoga svijeta*.

Priprema i realizacija tekstova
G.A.D. PRODUKCIJA
www.gad.hr

JER NISTE ČULI SVE!

zf ZAGREBAČKA
FILHARMONIJA

VIOLINE I. Martin Draušnik, koncertni majstor, Dunja Bontek**, Alina Gubajdullina, Saki Kodama, Korana Rucner, Teodora Sucala Matei, Odette Cavaliere, Ivan Finta, Saša Borčić Reba, Lovorka Moslavac, Marija Bašić, Kornelija Balaz, Mario Bratković, Ana Slavica, Lana Adamović, Neven Manzoni

VIOLINE II. Ana Paula Knapić Franković*, Darko Franković**, Ivo Jukić, Vera Kurova, Vlatka Pecić Juranić, Josip Novosel, Sandra Bingula Nožica, Margareta Ugrin, Mirela Džepina Finta, Sergij Vilchynskiy, Dragana Tomić, Tomislav Ištok, Krešimir Bratković, Branimir Vagroš

VIOLJE Dragan Rucner*, Krešimir Ferenčina**, Hiwote Tadesse**, Lovorka Abramović Šoljan, Tvrtko Pavlin, Asja Frank Perčić, Aleksandar Jakopanec, Marko Otmačić, Pavla Kovač, Igor Košutić, Miroslav Mrazović, Tajana Škorić

VIOLONČELA Zita Varga**, Vinko Rucner**, Dora Kuzmin Maković, Miljenko Šajfar, Oliver Đorđević, Emanuel Pavon, Martina Pavlin, Jurica Mrčela, Tajana Bešić

KONTRABASI Nikša Bobetko*, Darko Krešić**, Borna Dejanović, Dubravko Palanović, Franjo Zvonar, Marko Radić, Tihomir Novak

FLAUTE Ana Batinica*, Dijana Bistrović, Matea Škarić Janković

PICCOLO Dani Bošnjak

OBOE Zoltan Hornyanszky*, Vittoria Palumbo, Katarina Grubić

ENGLJSKI ROG Žarko Antonić

KLARINETI Rude Mimica, Dunja Paprić

BAS KLARINET Mario Fabijanić*

KLARINET ES Davor Reba*

FAGOTI Matko Smolčić*, Vasko Lukas, Jorge Ricardo Luque Perdomo*

KONTRAFAGOT Aleksandar Čolić

ROGOVI Yevgen Churikov*, Viktor Kirčenkov*, Jan Janković, Nikola Jarki, Lenart Istenič, Daniel Molnar, Zdravko Haubrih, Bank Harkay

TRUBE Tomica Rukljić*, Marin Zokić*, Dario Cepić, Luko Saulović, Mario Lončar

TROMBONI Antonio Janković*, Marin Rabadan, Goran Glavaš

TUBA Krunoslav Babić

EUFONIJI Ivan Mučić

TIMPANI Tomislav Kovačić*

UDARALJKE Željko Grigić, Leonardo Losciale, Renato Palatinuš, Fran Krsto Šercar

HARFA Mirjam Lučev-Debanić*, Veronika Čiković

NADZORNIK ORKESTRA Davor Capković

* vode dionica / ** zamjenici vođa dionica

*Zagrebačka filharmonija zadržava pravo izmjene programa.

zf

13

ISKLUŽI PROBLEME

UKLUŽI
GLAZBU

Grad Zagreb

PARTNERI U OFF CIKLUSU

MEDIJSKI PARTNERI

START

VIJENAC

ZAGREB
moj grad

OFF
CIKLUS

SPONZORI

CVIJEĆE Izabel

SLUŽBENO VOZILO

PEUGEOT

GUITAR FEVER BY

VLATKO
STEFANOVSKI

PETAK 5.4. / 19:30 / LISINSKI

ZAGREBAČKA FILHARMONIJA / KREŠIMIR BATINIĆ dirigent

ULAZNICE Blagajna Zagrebačke filharmonije • www.ulaznice.hr • www.zgf.hr

DRUŠTVO PRIJATELJA ZAGREBAČKE FILHARMONIJE

poziva svoje članove i one koji se žele učlaniti na mjesečni susret **2. travnja 2019.** godine u HGZ s početkom u **19,30 sati**.

Gošće večeri:

Natalija Kralj, solo pjevačica / **Josipa Gvozdanić**, solo pjevačica

Veselimo se susretu

U ime upravnog odbora predsjednik Anđelko Ramušćak

Izdavač: Zagrebačka filharmonija

Za izdavača: Mirko Boch, ravnatelj

Urednik: Ivan Lozić

Korektura: Ana Marić

Oblikovanje i grafička priprema: G.A.D. PRODUKCIJA d.o.o.

Tisak: Printera Grupa d.o.o.

Cijena: 5 kuna

www.zgf.hr